

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicantium Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melanchthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melanchthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

Capvt I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

VITA ET RES GESTÆ
MATTHIÆ FLACII
ILLYRICI

Ab ortu ad obitum vsque
AVTORE CASPARO VLENBERGIO
Lippiensi.

CAPVT I.

- I. *Matthia Flacij natiuitas & patria. studium & profectio in Germaniam.*
- II. *VVittenbergæ magisterio insignitus, Hebraicam linguam docet vxore ibidem ducta, cum grauiſſima conſcientiæ lucta. Brunſuicum bello Smalcaldico dilapſus.*
- III. *Origo libelli Interim, & turba per eum mota, cum obſidione Magdeburgenſi.*
- IV. *Hoſtis acerrimus & maledicentiſſimus Maioris, Oſiandri & Svvencckfeldij.*

ANNO
1520.

I.

*Henricus
Panthaleon
part. 3. de
viris illuſt.
germ.*

*Cam. in vi.
Melanchth.*

MATTHIAS Flacius anno 1520.
3. Martij, patre Andrea Flacio,
matre verò Iacoba Lucia, infe-
lici partu (vt quidam ait è Lu-
theranis Chronographis) in lu-
cem editus eſt Albonæ in Illyrico; vnde Il-
lyrici cognomentum aſſumpſit. Patrem
duo-

duodennis amisit; quo factum est, vt cœptis ANNO
 litterarum studijs aliquamdiu negligeretur. 1520.
 Factus adultior ad studia postliminio rediit, *Flacius ipse*
 & Franciscum quendam Ascerium Medio- *in scriptis*
 lanensem in patria præceptorē habuit. Ve- *contra A-*
 nit postmodum Venetias, vbi Ioannem Ba- *diaphori-*
 ptistā Egnatium audiuit bonos autores ex- *stas.*
 plicantem. Studiis multū deditus erat; quæ *Flacij Na-*
 cū persequi nō posset ob patrimonij tenuita- *tiuitas &*
 tem, in mentem illi venit. S. Francisci insti- *patria.*
 tutum amplecti, nimirum vt à mundo rese- *Venetias*
 ctus, Deo sese & studiis totum manciparet. *studij cau-*
sa conten-
dit.

Accessit igitur Prouincialē Ordinis Fran- *Cogitat*
 ciscani, Baldum Lupetinū, sanguine sibi iun- *Ordinem*
 ctum ex parte matris, eiq; summā cogitatio- *S. Francisci*
 num suarū aperuit: quin & monasterio me- *ingredi.*

diam patrimonij partē obtulit, modo statim,
 posteaquam Ordini se mancipasset, ad studia
 Bononiam Paduamue mitteretur. Erat Lu-
 petinus Lutherana contagione iam infectus,
 licet id summo studio publicè dissimularet:

Itaq; Flacium in hoc genere pertentandum
 censuit, an scilicet adolescentem incautū ean-
 dem in nassam trahere posset. Detexit igitur
 arcanum mentis suæ, & Flacium paulo mo-
 mento impulit, vt istuc satis inclinaret. Tū
 verò cœpit illum dehortari à monastico vite
 genere, suaforq; fuit, vt in Germaniam pro-
 fectus nouū doctrinæ genus, quod Lutherus,
 Melanchthon, alijque sectarum auctores sub
 euangelij nomine spargebant, ex ipsis hauri-
 ret fontibus, eiusq; mysteria plenius perdi-
 sceret.

Seducitur
à Lupetino
cognato.

ANNO**1539.**

In Germa-
niam pro-
ficiscitur.
Basileam-
Thubingã
& Ratis-
bonam.

Anno 1540

A populari
humaniter
excipitur.

Flacius Lupetini consilium secutus, anno 1539. patria relicta profectus est in Germaniam, amicis cognatisque cæteris institutum illius improbantibus: Et principio quidem aliquamdiu Basileæ vixit, hospitio Grynæi vsus ad tempus, à quo se habitum benignè magnisq; beneficijs affectum ingenuè fate- retur. Inde Thubingam venit anno 1540. vbi popularem suum quendam inuenit eiusdem nòminis Matthiam cognomento Garbitium Illyricum, Græcæ linguæ profes- sorem: à quo popularitatis causâ perhumā- niter exceptus fuit, & quibusdam adole- scentibus præfectus, vt priuatim eorum stu- dia moderaretur. Neque verò diu moratus est Thubingæ, sed anno sequente 1541. Ra- tisbonam se contulit, vbi de religione Col- loquium habebatur.

Anno 1541.**II.**

VVitten-
bergam
venit.

Inde VVittenbergam profectus est, vt Lutherum ipsum, cæterosque nouorum dogmatum autores videret coram, quorum no- minis fama excitus in Germaniam vene- rat. Exceptus istic fuit satis benignè, & ope consilioq; adiutus ad sustentandam vi- tam, cum pauper esset. Imprimis Melanch- thon magnis eum affecit beneficijs, & suis etiam facultatibus ipsius inopiam subleua- uit: Quanquam Flacius beneficiorum om- nium memoriam postea deposuisse videtur. Docuit deinde priuatim linguam græcam, vnaque hebræam didicit; quam ipsam & paulò post priuatim cœpit profiteri; atque

ex

ex mercede, quã à discipulis colligebat, frugaliter illi victitandum fuit. Cum aliquamdiu VVittenbergæ commoratus esset, & docendo discendoque iusta cepisset studiorum incrementa, tandem magisterij philosophici laureã fuit insignitus: In qua promotione postmodum, vti Lutherus in Doctoratu Theologico, vocationis suæ fundamentum posuit in certamine, quod de religione cum Melanchthone cæterisque VVittenbergen-sibus longè acerbissimum suscepit: Quod exarsit anno 1548. nec in hunc vsque diem extinctum. Creatus artium Magister oculos ad altiora subleuare cœpit. Itaque anno 1544. professionem hebraicæ linguæ publicam consecutus est; ad quam cæterorũ professorum fauore non modo, sed & Electoris Ioannis Friderici iudicio promotus fuit. Cũ ad hunc modum ex inopia miserisq; paulatim eluctatus esset, vxorem sibi ducendam putauit. Igitur anno sequente 1545. matrimonium contraxit, nuptijs solenniter celebratis, quas inter reliquos & Lutherus ipse præsentia sua cohonestauit. Magnum id fuit animi vehementer in Flacium propensi argumentum.

Priusquam vxorem duceret, hospitio utebatur Friderici Bachouij VVittenbergensis ecclesiæ ministri, à quo deprehensum est, quod subinde, velut desperabundus, grauissimam conscientiæ luctam & summos angores sustineret, exercebant eum terrebantque

ANNO 1557.
Magisterij lauream adipiscitur.

Vocationis eius fundamentum.

ANNO 1544
Hebraicã linguam docet.

ANNO 1545
Celebrat nuptias præsentia Luthero.

Flacij angustia circa fidem.

ANNO
1545.

In concio-
nibus pro
eo oratur.

Iudicium
Melancht.
de furiis
Flacij.

Lutheri de
eo senten-
tia.

cogitationes de quibusdam fidei dogmatis, de prædestinatione, de peccato, de ira & iustitia Dei, de damnatione perpetua; quibus horrendum in modum pressus, imo prope modum oppressus fuit, & in summas angustias redactus. Cuius rei cum Bachouius Pomerano primum, post & Luthero iudicium faceret, habita non nihil fuit ipsius cura. Quamquam vix erigi potuit eum in modum, ac sustentari, quin animo rursus labasceret. Atque huiusmodi terroribus ad quadriennium prope ferunt exagitatum; ut in concionibus ad populum communes pro eo preces subinde postularentur. Quamquam vero malum istud tum quidem sopitum non nihil fuit, recrudit tamen annis sequentibus in medio feruore certaminis illius virulentissimi, quod de ritibus externis, deque dogmatibus, quibusdam inter ipsum & Melanchthonem cæterisque VVittenbergenses exortum fuit. Et quidem Antagonistæ, Melanchthon inquam, sociique; Adiaphoristæ, Maioristæ, Synergistæ, Flacij terrores istos atque infestationes, pœnam interpretabantur inflictam iusto iudicio Dei, perfidiam illius & scelera huiusmodi flagello vindicatis. Lutherus interim, qui ob perturbatam Ecclesie pacem publicam hoc genus dæmonum terriculamentis frequentius agitabatur, Flacium in his angoribus quoquo pacto censuit fouendum, eumque; ut à fide dignis Lutheri familiaribus audire memini, tanquam genij sui hominè summo loco habuit, hunc fore ominatus, in quem

quem se vita functo spes inclinata recum- ANNO
beret. 1545.

Biennio post, quam publicam professio- Flacius se-
nem adeptus est, exortum fuit bellū Smal- cedit Brun-
caldicum, quod Academiam V Vittenber- suicum.

gensē & Lipsicam instar turbinis fœdè dis-
sipavit. Cumque professores omnes relicta
statione periculi vitandi causa diffugerent,
Flacius quoq; per Medlerum quendam Lu-
theranæ Theologiæ Doctorem inuitatus
Brunsuicum secessit, quæ Saxonix metro-
polis est, cuius vrbis ecclesiam Medlerus iste,
velut Superintendens moderabatur. Ibiq; Ibidem in
prælectionem obiuit in scholis, donec tem- scholis do-
pestate sedata, V Vittenbergam ad pristinam cet.
stationem redire licuit. Quod anno 1547.
factum est.

Sub id tempus Conuentus Principum fuit Anno 1547
& Ordinum Augustæ, vbi de concilianda
tandem religione per Cæsarem deliberatio
fuit instituta: Ex qua natus est liber ille, Origo li-
Cæsaris autoritate promulgatus, quem In- belli IN-
terim vulgo nominabant. Hic Lutheranis TERIM.
Augustanam Confessionem profitentibus
constituendæ religionis, diuiniq; cultus per-
agendi modum præscribit, donec omnes
controuersix Concilij generalis autoritate
sopirentur.

Cumq; publicatus esset liber hic, & no-
uus Elector Saxonix Mauritius per Cæsa-
rem vrgeretur, vt eum reciperet, variæ sunt
ea de re deliberationes institutæ; de quibus

ANNO in vita Melanchthonis diximus. Tum verò
1547. Flacius, qui iam pridem Melanchthonis ni-
Flacius re- miam mollitiem non improbat modo, sed
nuit sub- & secreto sigillabat, ab illo cæterisque, qui
scribere li- passim iudicium illius de religione seque-
bro, Inte- rantur, publica professione secessit. Nec de-
rim. erant, qui probarent institutū, atque illi ve-
 lut duci nouæ factionis contra VVittenber-

Origo no- genses sese coniungerent: Vnde Flaciano-
minis Fla- rum vel Illyricanorum secta ducit originē.
cianorum. Disputatum verò fuit nō de ritibus tantum

Luthera-
nismus in
varias par-
tes diuidi-
tur.

Sectarum
nomina.

externis, quos Melanchthon alijque publicæ
 tranquillitatis causa rursus instaurandos iu-
 dicabant; sed & de primis Christianæ fidei
 capitibus, quibus, vt Lutherani iudicant, v-
 niuersa religionis structura, ceu columnis
 quibusdā innititur: puta de libero arbitrio,
 de iustificatione eiusq; modo, de charitate,
 de bonis operibus, & officijs vitæ Christianæ.
 Atque his disputationibus, quas Flacius
 imprimis mouit, Lutheranismus in sectas ad-
 modum foedè distractus fuit; quas Flaciani
 diuersis nominibus in contumeliam excogi-
 tatis distinxerunt. Qui ceremonias externas
 restituebant pacis causa, eos Adiaphoristas
 atque Interimistas nominabant: Qui vim
 cooperandi libero arbitrio tribuebant, Sy-
 nergistæ; qui bona opera docebant ad salu-
 tem necessaria, Maioristæ per Flacianos ap-
 pellabantur: Atque hi vicissim illis Flacia-
 norum nomen imposuerunt. Alij vero alios
 scriptis in lucē editis insectabantur acerrimè,
 ac de-

ac defectionis ab Euangelio, proditæq; veritatis accusabant.

ANNO
1547.

Erat Flacius, cum à Melanchthone cæterisque Lutheranis mollioribus secessionem faceret, iuuenis adhuc ingressus annum ætatis vigesimum octauum. Cumq; anno 1548. & initio sequentis contra librū Interim scripta quædam in publicum referret, nomen suum non apposuit; quod id temporis hæret, adhuc V Vittenbergæ, & stipendio frueretur Electoris Mauritij, cuius actiones de libro Interim, deq; ritibus quibusdam restituendis, in libellis istis acerbè fugillabantur. Quia verò spargendis huiusmodi tractatibus Electoris institutum impedire non potuit, de V Vittenberga deserenda cogitare cœpit; idq; tum maximè, cum initio anni 1549. ritus quosdam in Misnia mutari secundum ordinationem Principis intelligeret. Nec enim dubitabat, quin & V Vittenbergæ eadem institueretur mutatio: Cum hoc Electorem agere non ignoraret, vt per omnes eius ditiones in diuino cultu ceremoniarum esset conformitas. Itaque rogabat Melanchthonem oblato scripto, vt sibi liceret ad tempus proficisci peregrè, tum valetudinis curandæ gratia, tum verò, ne mutationum in diuino cultu repugnante genio spectator esse cogeretur. Assensit Melanchthon: Atque ita Flacius anno 1549. circa festum Pascatis V Vittenberga discessit, vxore familiaq; isthuc relicta. Ne vero non re-

ANNO 1548.
Flacius clā
Wittēberga discedit.

Luthera-
nismus in
Misnia
mutatur.

Prætextus
discessus
Flacij.

ANNO 1549

ditu-

ANNO
1549.

Magdebur
gū venit.

Querelæ
Flacij de
mollitie
Melächth.

Scribit A-
pologiam
in VVittē-
bergenfes.

diturus videretur, professionem Hebraicæ linguæ per absentiam Ioanni cuidam Aurifabro Mathematicum professori commisit. Profectus est initio Magdeburgum, in qua ciuitate non ita pridem libellos, quos ante diximus, nomine suppresso typis diuulgat. Inde Hamburgum se contulit; vbi Ioannem Aepinum superintendentem, Iochimum VVestphalum, aliosque inuenit causæ suæ fauentes, qui paulò ante datis ad Melanchthonem prolixis litteris consilium ipsius de rebus adiaphoris improbarant Vbi cum his in colloquium venit, de Melanchthonis & sociorum mollitie atque defectio- ne multa questus, animos eorum occupauit. Hamburgenses vero, cùm Flaciū ardere satis viderent in pugnam, autores illi fuerunt, vt Magdeburgum reuerteretur, ascitisque in auxilium socijs VVittenbergenses è vicinia fortius oppugnaret. Paruit ille, cumque hoc colloquio VVestphalum, Aepinum, cæterosque velut in fidem redactos ad causæ suæ patrocinium adiunxisset, redijt Magdeburgum; vbi cōtinuò prolixam apologiam scripsit ad scholam VVittenbergensem; in qua se protestatus est non hostili esse in eos animo, sed factum ipsorum detestari, quod confessionibus istis Christum & Belial, vti loquitur, conciliare machinētur. Et se quidem paratum redire ad professionem publicam, modo confessionem religionis, quam profiteatur, liberam sibi tutamque permittant.

Hæc

Hæc Flacius litteris in apologiæ modum prolixè verboseque scriptis. VVittenbergenses verò ad hæc ne gry quidem, quod aiunt; quasi contemnerent hominem, eumque responso indignum iudicarent: Quare Flacius irritatus scriptum illud apologeticum paulò post typis expressum per germaniam diulgavit: Neque deinde VVittenbergam unquam reuersus est: Atque hoc initium fuit certaminis illius publici, quod cū Melancthone, cumque cæteris Adiphoristis post editam hanc apologiam acre, cruentum ac diuturnum habuit. Id verò certamen VVittenbergenses à Flacio non studio religionis vel pietatis affectu, sed ambitione ac dominandi cupiditate motum asserunt; magno sane, uti queruntur, ecclesiæ Lutheranae cum detrimento; cui fœdam hanc in sectas distractionem probri loco in certum falsitatis argumentum per aduersarios obijci non ignorabant.

Et Flacius quidem, cū edita esset apologia, paulo post & alia de hoc argumento scripta in vulgus emisit, quibus actiones Electoris Mauritij de libro Interim, & Theologorum VVittenbergensium de ritibus externis iudicium mordaciter arrofit. Melancthon verò, alijque qui ab ipso pendebant, tametsi Flacium, velut caput aduersariæ factionis, odio prosequerentur acerbissimo, primos tamen ipsius impetus tacendo sustinuerunt; vel quod hominem turbulentum

ANNO
1549.
A VVittē-
berg. con-
temnitur.

Flacius A-
pologiam
suā emittit
in publicū.

VVitten-
berg. que-
relæ de e-
uangelij
sui distra-
ctione.

Flacij a-
cerbissima
scripta in
Interimi-
stas.

con-

ANNO
1549.

VVittenb.
& Lipsien-
sium tergi-
uerfatio.

Gallus, &
Ambfdorf-
fius Magde-
burg. ad
feditiōē
accendūt.

Magdebur-
genf. recu-
fant decre-
tū Auguft.

contemnerent, vel quod eos puderet tam
foeda distractionis, quæ causam Luthera-
nam prudentioribus meritò redderet suspen-
ctam. Postea tamen cum incrementa sume-
ret Flaciana factio, & intualesceret clamores
publici, & populus varijs criminationibus
in VVittenbergenses & Lipsienses concita-
retur, vel honoris causa prodeundum fuit in
publicum, & Flacio eiusque gregalibus ob-
uiam eundum: Quanquam id trepidanter
factum est, eumque in modum, vt causa
sua non admodum fidere viderentur. Et
magnis quidem odijs vtrinque certatum
fuit. Interim Flaciani Melanchthonicos fe-
rocia calumniandi que studio, & hi vicissim
illos acerbitate atque maledicentia superarunt.

Venit Magdeburgum sub initium huius
certaminis Nicolaus Gallus, VVittenberga
vocatus ad Superintendentiam, qui non ita
pridem Ratisbona pulsus erat, quod Augu-
stano se decreto de religione obijceret. Erat
is homo turbulentus admodum, & prodigiose
Lutheranus; qui & ipse Flacio se contra VVit-
tenbergenses adiunxit. Iam & Nicol. Ambf-
dorffius, quem Cæsar subacto Saxone de Naü-
burgensi Episcopatu deturbarat, elapsus fuga
Magdeburgum è Misnia redierat ad veterem
nidum. Atque hi communi studio Senatuum
populumque Magdeburgensem concitarunt
aduersus Cæsarem, effeceruntque tribunitijs
concionibus, vt Augustanum decretum de
religione contemptim reijcerent.

Itaque

Itaque proscripti tandē à Cæsare fuerunt, & per Mauritiū Imperij nomine cum exercitu circumfessi oppugnatiq̄ue. Quanquam bellum illud lente satis & remisse fuit administratū, quod Mauritius iam tum alias machinationes aduersus Cæsarem animo uoluntaret. Tandem compositione res transacta est, & soluta ciuitatis obsidio, quæ in decimumquartum vsq; mensem continuata fuit. Quanquam verò Mauritius, imò & Cæsar ipse per Flacium, cæterosq̄ue factionis istius concionatores importunis clamoribus, & scriptis publicis grauius erat offensus; tamen cum negotium transigeretur, omnia ista dissimulata fuerunt; quod Mauritius iam tum Cæsari bellum inferre decreuisset: Quæ res audaciam Flacianorum atque ferociam non exiguis incrementis auxit. Dolenter id tulerunt Adiphoristæ, qui sperauerant, vrbe hac in potestatem redacta, Flacium, Ambrosiorffium Callum, cæterosque istius factionis, gula laqueo fracta de mœnibus suspendendos, velut incentores istius belli, qui scriptis & concionibus seditiosis ad rebellionem ciuitatis incolas concitassent. Obsidione soluta, cū Mauritij præsidium in urbem receptum esset, Flacius, qui se Principem offendisse nouerat, periculi vitandi gratia Gotham secessit ad tempus. Quod cum VVittenbergensibus innotesceret, hoc agi cœptum est, vt illhinc eijceretur. Ille vero, cū post obsidionis diuturnas mole-

ANNO
1550.

Ann. 1550.
Proscribuntur, & à Mauritio oppugnantur.
Obsidio soluitur.

Crescit furor Flacianorum.

Schlusself.
pag. 855.

Flaci⁹ Gotham secedit inde Magdeburgum.

mole-

ANNO molestias per semestre liberio-
1550. rem captasset auram, ad asy-
lum Magdeburgicum reuer-
sus est.

Ann. 1551. Paulò post, quã soluta fuit obsidio, quod
Mauritius in autumnò factum est, anno 1551. Mauritius
bellum in inuito fœdere cum Rege Galliarum, & qui-
fert Cæs. busdam Germaniæ Principibus, inopinato
ri. Cæsari bellum intulit, quod anno 1552. pau-
cis mensibus post, quam exarsit, cum Saxo-

Composi- nem & Landgraviũ Cæsar è vinculis dimi-
tionẽ fini- sisset, compositione sopitum fuit. Ex hoc
tur. bello & aliud quoddam anno sequente 1553.

Saxonis &
Brand-
burg. bel-
lum.

Mutuis se-
se armis
conficiũt.

in ipsis Germaniæ visceribus profeminatum
est; quo ijdem Principes, qui fœdere coniun-
cti anno priore Cæsari bellum intulerant,
Mauritius inquam Elector Saxo, & Alber-
tus Brandenburgicus iusto Dei iudicio, mu-
tuis sese armis confecerunt: Brandenburgicus
enim 9. Iulij prælio superatus aufugit, & post
ditionibus suis omnibus exutus in exilio fi-
niuit vitã: alter verò Mauritius biduo post,
quam globo læsus fuit in conflictu, animam
exhalavit; vt ex historijs illorum temporum
constat. Dum verò Germania bello Mag-
deburgico, machinationibus in Cæsarem,
atque intestinis Principum dissidijs arderet,
ab acerbis scriptionibus inter Flacium &
Melanchthonem, eorumque gregales cessa-
tum nonnihil fuit: Quanquam de odio atq;
virulentia in alterutrum neutri quicquam
remiserunt.

IV.

Interèa Regiomonte in Borussia nouum
deiu-

de iustificatione dogma protulit Andreas Osiander, qui non imputatione mortis & iustitiæ Christi, vt Lutherani asserunt, sed per essentialem Christi Dei iustitiam, habitantis in nobis, & ad bene operandum impellentis, hominem iustificari docuit. Fouebat Osiandrum patrocínio suo Borussia Dux Albertus Brandenburgicæ stirpis Princeps Lutheranus, idq; tanto affectu, vt quoscunq; posset alios in illius sectæ consortium autoritate sua pertraheret. Cum igitur Flacius id tēporis propter motam VVittenbergenfibus cōtrouersiam passim celebraretur, & hunc Osiandro conciliandum censuit. Inuitauit ergo Flaciū, vt sese adiungeret ad causam istam, & quemadmodum alijs in rebus VVittēbergenfibus contradiceret, ita & in hoc propugnādo dogmate quod ipsum esse veritatis nucleum iudicabat, Osiandro se contra Melanchthonem aliosq; socium præberet. Vt verò Flaciū moueret efficacius, & lubentem faceret, honorarium illi satis largum transmisit. Ille verò nihil motus illectamentis Principis, Osiandri se hostem professus est, eiusque nouū dogma scriptis publicis non minus, quam VVittenbergenfes, velut erroneum reiecit: quāquam in causa decreti Augustani eandem cū Osiandro sententiā cōtra Melāchthonē tuebatur.

Iam verò & Georgium Maiorem vnā cū socijs anno 1552. tractatibus in lucem editis oppugnauit, qui charitatis opera fidelibus ad salutem esse necessaria profitebatur: Quod

ANNO 1551.

Hæresis Osiandri eiusque dogma.

Eius patronus Albertus.

Inuitat Flaciū ad hæresin Osiandri.

Flacius hostis Osiandri.

Ann. 1552. Hæresis Maioris eiusque dogma.

bb

dogma,

ANNO
1552.

Hæresis
Svvenck-
feldij eius-
que dog-
mata.

Conflicta-
tiones
Flacij &
Svvenck-
feldij.

dogma, tanquam papisticum Flacius eiusque gregales abominabantur; vnde durum atque diuturnum inter Maioristas & Flacianos certamen exarsit. Surrexit & alius quidam novus dogmatistes in Silesia, Caspar Svvenckfeldius vir nobilis, qui de Christo, de scripturis Sanctis, de ministerio Ecclesiastico, de Sacramentis, aliisque fidei mysterijs fanaticas sparsit opiniones; cuius hæresis sub insigni pietatis larua in omnes penè Germaniæ prouincias breui tempore dimanauit. Flacius igitur rogatu Silesiorū quorūdam, qui Lutheranis partibus erant addicti, Svvenckfeldij nouam hæresin prolixo volumine confutauit. Ille vicissim Flacium aggressus, vt dogmata sua propugnaret, nihil ad summam diligentiam fecit reliquum. Ita & inter istos certamen efferbuit, quòd alternis scriptationibus auctum, vt oleo infuso flamma, sese in magnam amplitudinem diffudit.

C A P V T II.

- I. *Centuria Magdeburg. autore Flacio, tribuno arario & Sumptuum collectore, peculatus à VVittenberg. arguto.*
- II. *Idea operis cum capitum seu locorum distributione.*
- III. *Ordo operis.*
- IV. *Peculatus Flacij, & crimen falsi cum VVittenbergensium sannis in Flacium & VVigandum, acerbissimoq; eius in aduersarios respon-*